

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kursplan

Fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap
Institutionen för kulturvetenskaper

1AE100 Arkeologi I, 30 högskolepoäng
Archaeology I, 30 credits

Huvudområde

Arkeologi

Ämnesgrupp

Arkeologi

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

GIN

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för kulturvetenskaper 2009-12-02

Senast reviderad 2012-12-04. Ändring av mål, examination och litteratur

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2013

Förkunskaper

Grundläggande behörighet.

Mål

Förväntade studieresultat för kursen som helhet

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- uttrycka och demonstrera grundläggande kunskaper om ämnet arkeologi och dess roll i samhället
- översiktligt diskutera nordisk förhistoria och arkeologiska föremål
- i skrift och tal beskriva arkeologiska problemområden och frågeställningar
- exemplifiera samband mellan arkeologi och frågor om genus och mångfald i ett internationellt perspektiv

Delkurs 1, Introduktion till arkeologi, 5 högskolepoäng

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- definiera vad arkeologi är och ge exempel på arkeologiska verksamheter
- beskriva och exemplifiera grundläggande drag i arkeologins historia, dess metoder och teoretiska begrepp och inriktningar
- identifiera, använda och jämföra grundläggande arkeologiska arbetsätt vid deltagande i praktiskt fältarbete.

Delkurs 2, Nordens arkeologi I, Stenålder, 7 högskolepoäng

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- beskriva och diskutera de grundläggande dragen i nordisk stenålder
- datera arkeologiska föremål från stenåldern, placera dem i rätt kulturell kontext och förklara hur dessa föremål tillverkats och använts
- diskutera och jämföra förklaringar och tolkningar av kulturhistoriska förlopp under stenåldern i Norden.

Delkurs 3, Nordens arkeologi II, Bronsålder, 7 högskolepoäng

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- beskriva och diskutera de grundläggande dragen i nordisk bronsålder
- datera arkeologiska föremål från bronsåldern, placera dem i rätt kulturell kontext och förklara hur dessa föremål tillverkats och använts
- diskutera och jämföra förklaringar och tolkningar av kulturhistoriska förlopp under bronsåldern i Norden.

Delkurs 4, Nordens arkeologi III, Järnåldern, 7 högskolepoäng

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- beskriva och diskutera de grundläggande dragen i nordisk järnålder
- datera arkeologiska föremål från järnåldern, placera dem i rätt kulturell kontext och förklara hur dessa föremål tillverkats och använts
- diskutera och jämföra förklaringar och tolkningar av kulturhistoriska förlopp under järnåldern i Norden.

Delkurs 5, Arkeologi och samhälle, 4 högskolepoäng

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- beskriva och ge exempel på samband mellan arkeologiska verksamheter och olika intressen i samhället
- kritiskt diskutera och jämföra sätt som arkeologer kommunicerar med målgrupper
- hantera etiska frågeställningar i relation till arkeologins roller i samhället.

Innehåll

Kursinnehåll för hela kursen.

Kursen ger en introduktion till arkeologifämnet och dess historia, teorier och metoder. Kursen ger en introduktion till Nordens stenålder, bronsålder och järnålder och kunskap om arkeologiska föremål och lämningar samt arkeologins roller och funktioner i samhället. Även genus och mångfaldsfrågor behandlas.

Delkurs 1, Introduktion till arkeologi, 5 högskolepoäng

Delkursen introducerar det arkeologiska ämnet och vad det innebär att studera arkeologi. Kursen ger en orientering i arkeologins historia från 1600-talet fram till nutid. Centrala forskare, metoder och teoretiska begrepp presenteras och diskuteras. Genom praktiskt arkeologiskt fältarbete, vanligen genom deltagande i en utgrävning, introduceras studenten i arkeologiska arbetssätt.

Delkurs 2, Nordens arkeologi I, Stenålder, 7 högskolepoäng

Delkursen behandlar arkeologiska föremål, lämningar, kulturer och samhällen under stenåldern i Norden. Tyngdpunkten ligger på Sverige, Danmark, Finland och Norge berörs översiktligt. Fokus ligger på förändringar över tid. Nyare och aktuell forskning presenteras och diskuteras.

Delkurs 3, Nordens arkeologi II, Bronsålder, 7 högskolepoäng

Delkursen behandlar arkeologiska föremål, lämningar, kulturer och samhällen under

bronsåldern i Norden. Tyngdpunkten ligger på Sverige. Danmark, Finland och Norge berörs översiktligt. Fokus ligger på förändringar över tid. Nyare och aktuell forskning presenteras och diskuteras.

Delkurs 4, Nordens arkeologi III, Järnåldern, 7 högskolepoäng

Delkursen behandlar arkeologiska föremål, lämningar, kulturer och samhällen under järnåldern i Norden. Tyngdpunkten ligger på Sverige. Danmark, Finland och Norge berörs översiktligt. Fokus ligger på förändringar över tid. Nyare och aktuell forskning presenteras och diskuteras.

Delkurs 5, Arkeologi och samhälle, 4 högskolepoäng

Delkursen introducerar studenten till arkeologins roll och funktion i samtiden. Detta sker genom att anlägga ett historiskt perspektiv på denna relation och genom att studera och diskutera hur arkeologer bedriver publik verksamhet.

Exkursioner och seminarier är obligatoriska.

Undervisningsformer

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier och exkursioner. Viss undervisning kan ske på distans. Viss undervisning kan ske på engelska.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. För betyget Godkänd på kursen krävs att de förväntade studieresultaten är uppnådda. För betyget Väl godkänd på hela kursen krävs betyget Väl godkänt på minst tre av delkurserna.

Deltagande i exkursioner och seminarier är obligatoriskt för examinering men inte betygsgrundande.

Delkurs 1 examineras genom muntlig presentation och skriftlig(a) uppgift(er).

Delkurs 2, 3 och 4 examineras genom skriftlig(a) uppgift(er).

Delkurs 5 examineras genom muntlig presentation och hemtentamen.

Omtentamen erbjuds inom sex veckor.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en skriftlig kursutvärdering som sammanställs i en rapport som arkiveras vid institutionen. Resultat och eventuellt vidtagna åtgärder kommuniceras med kursansvarig och återkopplas till studenterna.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Gemensamt för alla delkurser

Burenhult, Göran (1999). *Arkeologi i Norden. 1*. Stockholm: Natur och Kultur. 495 s.

Burenhult, Göran (1999). *Arkeologi i Norden. 2*. Stockholm: Natur och Kultur. 540 s.

Renfrew, Colin & Bahn, Paul. (2012). *Archaeology: theory, methods and practice. 6th ed.* London: Thames and Hudson. 640 s. (5th edition från 2008 accepteras också)

Delkurs 1, Introduktion till arkeologi, 5 hp

Burenhult, Göran (1999). *Arkeologi i Norden. 1*. Stockholm: Natur och Kultur. s 1-146. 146 s

Danielsson, Robert (2006) *Handbok i fornminnesvård*. Riksantikvarieämbetet. s 176. http://www.raa.se/wp-content/uploads/2012/10/handbok_i_fornminnesvard.pdf

Delkurs 2, Nordens arkeologi I, Stenålder 7 hp

Andersson, Magnus & Knarrström, Bo (1999). *Senpaleolitikum i Skåne*. Lund:

Riksantikvarieämbetet. 116 s

Anglert, Mats; Artursson, Magnus & Svanberg, Fredrik red (2006). *Kulthus och dödshus*. Lund: Riksantikvarieämbetet s 9-65. 56 s

Burenhult, Göran (1999). *Arkeologi i Norden 1*. Stockholm: Natur och Kultur. 147-404. 357 s.

Larsson, Mats (2012) *Mot en ny värld. Yngre stenålder i Sverige 4000-1700 f.Kr* Lund: Studentlitteratur. 224 s

Larsson, Mats & Olsson, Eva (red). (1997) *Regionalt och interregionalt. Stenåldersundersökningar i Syd och Mellansverige*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar skrifter och No 23. s. 13-82. 69 s

Wyzormirska, Bozena (1999). *Bildkompendium, stenåldern*. Lund: Arkeologiska Institutionen. 55 s.

Delkurs 3, Nordens arkeologi II, Bronsålder 7 hp

Artursson, Magnus (2005). Byggnadstradition, bebyggelse och samhällsstruktur i Sydskandinavien under senneolitikum och äldre bronsålder. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 39–66. (27 s.).*

Bolin, Hans (2005). Ockuperad förhistoria – om östligt inflytande i den nordiska bronsålderskretsen. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 217–228. (11 s.).*

Burenhult, Göran (1999). Den äldre bronsåldern. I: Burenhult, Göran. *Arkeologi i Norden I*. Stockholm: Natur och Kultur, s. 405–461. (55 s.).

Burenhult, Göran (1999). Den yngre bronsåldern. I: Burenhult, Göran. *Arkeologi i Norden II*. Stockholm: Natur och Kultur, s. 13–146. (133 s.).

Goldhahn, Joakim (2006). Från landskapens monument till monumentens landskap. Om döda och efterlevande med exempel från Bredrør, Skelhøj, Sagaholm och Mjeltehaugen. I: Østigård, Terje (red.). *Lik og olik. Tilnærminger til variasjon i gravskikk*. Bergen: Universitetet i Bergen Arkeologiske Skrifter, Nordisk 2, 171–202. (31 s.).*

Goldhahn, Joakim (2009). *Om krigens minnen och att minnas krig. Hvidegårdsgraven revisited #2*. Kalmar: Kalmar Studies in Archaeology V. (100 s.). ISBN 1653-431X

Goldhahn, Joakim (2011). Skeppet som grav, kenotaf och geoglyf – några tankar om bronsålderns skeppsformade stensättningar och deras betydelse. I: Alexandersson, Kenneth, Dahlin, Michael, Palm, Veronica, Papmehl-Dufay, Ludvig & Wikell, Roger (red.). *Forntid längs ostkusten 2. Blankaholmsseminariet det tredje året, 2010*. Västervik: Västerviks Museum, 220–262. (42 s.).*

Goldhahn, Joakim, Wikell, Roger, Broström, Sven-Gunnar & Ihrestam, Kenneth (2012). Bronsålderns hållbilder i Tjust. *Tjustbygden 2011*, 35–68. (33 s.).*

Högberg, Anders & Olausson Deborah (2005). Flinta under yngre bronsålder – några tankar om nu och då. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 97–124. (27 s.).*

Lindström, Jonathan (2009). *Bronsåldersmordet: om arkeologi och ond bråd död*. Stockholm: Nordstedts (finns i pocketutgåva från 2011). (571 s.).

Ragnesten, Ulf (2005). En rösemiljö i Arendal på Hisingen i Göteborg – ett komplext rituellt område. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 353–368. (15 s.).*

Sjögren, Lena (2005). Minoiskt i norr? Om kulturella influenser från Kreta till Skandinavien. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 151–166. (11 s.).*

Svanberg, Fredrik (2005). Kulthus, tempel och aristokratiska husgravar. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 308–331. (23 s.).*

Thedeen, Susanne (2005). Till frågan om hövdingadömet under bronsåldern. I: Goldhahn, Joakim (red). *Mellan sten och järn. Rapport från det 9:e nordiska bronsålderssymposiet, Göteborg 2003-10-09/12*. Göteborg: Gotarc Serie C, Arkeologiska skrifter 59, s. 385–401. (16 s.).*

Wyzormirska, Bozena (1999). *Bildkompendium, bronsåldern*. Lund: Arkeologiska Institutionen, (55 s).

Referenslitteratur/fördjupning:

Lindström, Jonathan (2009). *Bronsåldersmordet: Arkeologi och ond bråd död*. Stockholm: Norstedts, ISBN 9789113023786.

* Finns som pdf på lärplattformen.

Delkurs 4, Nordens arkeologi III, Järnåldern 7 hp

Andersson, K & F. Herschend (1997) *Germanerna och Rom*. 140 s.

Burenhult, Göran (1999) *Arkeologi i Norden 2*. Stockholm: Natur och Kultur. s: 151-540 (389 s)

Jensen, Jørgen 2001–2004. *Danmarks oldtid*. København: Gyldendal. Tillgänglig som elektronisk resurs via www.denstoredanske.dk/Danmarks_Oldtid. Valda delar efter instruktioner.

Lihammer, Anna. (2012). *Vikingatidens härskare*. Lund: Historisk Media. 271 s.

Petré, Rolf & Räf, Erika (1998). *Bildkompendium, järnåldern*. Lund: Arkeologiska Institutionen, 55 s.

Solber, Bergljot 2010 (3 uppl). *Jenalderen i Norge. 500 för Kristus till 1030 efter Kristus*. Cappelen Akademisk forlag. Oslo. 370 s.

Wells, Peter S. (2008) *Från barbarer till änglar: de mörka århundradena i nytt ljus*. Stockholm: Dialogos. 200 s.

Delkurs 5, Arkeologi och samhälle 4 hp

Arwill-Nordbladh, Elisabeth (2001) *Genusforskning inom arkeologin*. Stockholm: Högskoleverket.

<http://www.hsv.se/download/18.539a949110f3d5914ec800077760/isbn91-88874-74-5.pdf>
69 s

Holtorf, Cornelius (2007). *Archaeology is a brand! The meaning of archaeology in contemporary popular culture*. Oxford: Archaeopress. 180 s.

Kristiansen, Kristian (2004). Är kulturarvet en mänsklig rättighet? *ALBA.NU* Nr 4, 2004. 14 s. Finns på: www.alba.nu/Alba4_04/kristiansen.html

Kristiansen, Kristian (1993). 'The past and its great might'; an essay on the use of the past. *Journal of European Archaeology* 1 (1), s. 3-32. 29 s.

Nordenborg Myhre, Lise (2001). Arkeologi og Nazism. I: Raudvere, Catharina., Andréén, Anders & Jennbert, Kristina (red.) *Myter om det nordiska*. Lund: Nordic Academic Press. s. 59-87. 28 s.

Raudvere, Catharina (2001). Mellan romantik och politik. I: Raudvere, Catharina., Andréén, Anders & Jennbert, Kristina (red.) *Myter om det nordiska*. Lund: Nordic Academic Press. s. 11-22. 11 s.

Svanberg, Fredrik & Wahlgen, Katty. 2007. *Publik arkeologi*. Lund: Nordic Academic Press. 150 s.